

RESEARCH OF THE UKRAINIAN IT SERVICES MARKET

Shateev O.V.*

Received: 2022-05-01

Accepted: 2023-06-01

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.14274162>

Annotation. The author conducted a study of the IT services market in Ukraine under modern conditions, covering several key aspects that reflect the dynamics of this sector's development, its resilience to challenges, and its role in the country's economy. The purpose of this article is to publish the results of the study of the IT services market in Ukraine. In writing the article, general and specialized scientific research methods were used. In particular, deductive and inductive methods were applied to analyze the IT market. An abstract-logical method was employed to summarize and substantiate the directions for the development of the IT market in Ukraine. Current conditions include both global technological trends and specific domestic challenges, such as war and economic instability, which have a significant impact on the IT market.

It was established that the IT services market in Ukraine is considered one of the most important export sectors. According to data, Ukrainian IT companies provide a significant volume of services to foreign clients, especially in EU countries and the USA. This includes software outsourcing, IT consulting, mobile and web application development, as well as artificial intelligence and machine learning technologies. The demand for Ukrainian IT specialists remains high despite the military conflict, which confirms the stable level of IT services exports even during times of crisis.

With the onset of a full-scale war in Ukraine, many companies were forced to adapt to new conditions, particularly through the relocation of their specialists to safer regions or abroad. Many companies were able to quickly implement hybrid or remote work models, which helped to maintain productivity. However, the war continues to impose limitations on operational activities, and therefore, the study examines new models of management and support for specialists during the crisis period.

It is substantiated that one of the main aspects of IT market research in Ukraine is the analysis of the personnel situation. Ukraine has always been known for its large number of highly qualified IT specialists. However, the war has provoked a certain degree of migration of specialists abroad, creating a shortage in the local market. At the same time, some Ukrainian IT companies continue to hire employees remotely, partially compensating for the personnel shortage in Ukraine. The study also includes an analysis of opportunities for professional growth and development to ensure the competitiveness of Ukrainian specialists in the global market.

It has been proven that the IT services market in Ukraine under modern conditions demonstrates stability, flexibility, and the ability to adapt to global and domestic challenges, continuing to play an important role in the country's economy.

Keywords: IT enterprises, IT market, average salary, export of IT services, specialists.

* Lviv University of Business and Law, Department of Business Economics and Information Technologies

ВСТУП. Сектор інформаційних технологій (ІТ) протягом кількох десятиліть продовжує привертати увагу суспільства, перетворившись на окремий економічний та соціокультурний феномен в Україні. Генераторами ажіотажу навколо ІТ традиційно були лише висока середня зарплата у валюті та низький поріг вступу для активної молоді, а також шалені щорічні темпи зростання виручки, значна орієнтація на експорт. А звідси – висока платоспроможність ІТ як сегменту, зокрема в очах банкірів і ріелторів.

Проте, незважаючи на життєздатність, яку продемонстрував ІТ-ринок на початковому етапі повномасштабної війни, у 2023 році почали надходити невтішні сигнали щодо зниження низьких показників набору, ділової активності та фінансового стану ринку інформаційних технологій. Аналіз відкритих даних дозволяє зрозуміти, що насправді відбувається з економікою ІТ-ринку, які компанії зберігають лідерські позиції за доходами та які регіони України залишаються найперспективнішими для ІТ-бізнесу.

Важливим аспектом дослідження українського ІТ-ринку є його структура. Зокрема, Жмурко Н. [6] зазначає, що український ринок ІТ є переважно орієнтованим на аутсорсинг, із значною кількістю компаній, що спеціалізуються на розробці програмного забезпечення для зарубіжних клієнтів. Така модель бізнесу дозволяє швидко адаптуватися до мінливих умов

міжнародних ринків. У дослідженні авторів Гайворонської А., Заярнюк О. [2] підкреслюється зростання ІТ ринку.

Серед чинників, що впливають на розвиток ІТ-сектору, варто відзначити значний інтелектуальний потенціал країни. Водночас, як зазначає Горпинченко О.В. [3], через війну та нестабільну економічну ситуацію в Україні частина ІТ-фахівців емігрує, що може створювати ризики для подальшого розвитку ринку. Проте, попри всі виклики, галузь продовжує зберігати свої ключові позиції на міжнародному ринку.

Постановка завдання. Метою даної статті є оприлюднення результатів дослідження ринку ІТ-послуг України. При написання статті застосовано загальні та спеціальні наукові методи дослідження. Зокрема дедуктивний, індуктивний методи використано аналізі ринку ІТ. Для підбиття підсумків та обґрунтування напрямів розвитку ринку ІТ в Україні застосовано абстрактно-логічний метод.

Результати. ІТ-компанії постійно стикаються з технологічними змінами, появою нових продуктів та рішень, що може значно впливати на конкурентне середовище. Дослідження ІТ-ринку дозволяє краще зрозуміти потреби споживачів, їх уподобання в умовах цифрової ери. Споживачі вимагають інновацій, зручності, безпеки та доступності в продуктах і послугах, які надають ІТ-компанії.

Дослідження ринку допомагає компаніям планувати фінансові та

операційні стратегії. Оцінка конкурентів, їх позицій та фінансової стабільності надає змогу краще розуміти потенційні ризики та можливості, з якими стикається бізнес. Це дозволяє більш ефективно розподіляти ресурси, планувати інвестиції у розвиток нових технологій і масштабування бізнесу, що, в кінцевому підсумку, сприяє довгостроковому успіху на ринку.

Кознова О. обґрунтовує, що «на початку повномасштабного вторгнення ринок праці в категорії ІТ обвалився в 7 разів – з 9 887 до 1 363 вакансій. Ситуація на ринку праці в цілому була ще гіршою – кількість пропозицій роботи скоротилася вдсятеро. У вересні 2022 року, досягнувши піку у 4 909 пропозицій роботи, вакансії в ІТ знову пішли на спад, що може бути пов'язано з обстрілами енергетичної інфраструктури України та подальшими перебоями з електрикою та зв'язком» [7].

За даними системи управління наймом (СУН) Work.ua, найбільша потреба роботодавців у червні 2023 року, була за такими посадами: системний адміністратор — 361 осіб; інтернет-маркетолог — 326 осіб; спеціаліст технічної підтримки — 321 осіб; менеджер проєктів — 239 осіб; програміст PHP — 138 осіб; бізнес-аналітик — 127 осіб; UI/UX дизайнер — 99 осіб; Full Stack програміст — 68 осіб; тестувальник — 63 осіб; Front-end програміст — 59 осіб [13].

Середня заробітна плата в напрямі «ІТ, комп'ютери, інтернет», згідно сайту Work.ua, становила в середині 2023 року становила близько 18 000 грн. Загалом порівняння динаміки середньої заробітної плати в напрямі «ІТ, комп'ютери, інтернет» за резюме та за вакансіями за 2023р. подано в табл. 1.

Таблиця 1.

Порівняння динаміки середньої заробітної плати в напрямі
«ІТ, комп'ютери, інтернет»*

Дата	Середня зарплата за вакансіями, грн	Середня зарплата за резюме, грн
3 січня 2023	16 650	17 452
7 лютого 2023	16 743	17 400
7 березня 2023	17 099	17 583
4 квітня 2023	17 475	17 885
2 травня 2023	17 961	18 069
6 червня 2023	17 897	17 965
4 липня 2023	18 389	18 352
1 серпня 2023	18 536	18 537
5 вересня 2023	19 127	18 880
3 жовтня 2023	19 352	18 555
7 листопада 2023	18 826	18 665
5 грудня 2023	18 892	19 80

*Сформовано автором на основі [12]

Середній рівень зарплат, вказаних у вакансіях на Work.ua, переважно враховує той рівень, який відповідає фахівцям-початківцям з досвідом до 1 року. Проте є винятки, де заробітна плата сягає 50000 грн, а то й 80000 грн. Приміром, програміст Java, де середня зарплата відповідає рівню Middle. Вакансії

для Middle та Senior зазвичай не містять інформації про рівень оплати праці, адже вона обговорюється з кандидатом індивідуально, зважаючи на його навички й досвід.

Топ некерівних посад Middle та Senior у категорії з найбільшою медіанною зарплатою у червні 2023 року сформовано у вигляді табл. 2.

Таблиця 2.

Рівень заробітної плати посад Middle та Senior у категорії з найбільшою медіанною зарплатою, червень 2023 року

Посада	Найбільший рівень пропозиції заробітної плати, грн.
Програміст Java	80 000
Full Stack програміст	53 540
Javascript-програміст	53 250
Back-end програміст	50 000
Android-програміст	47 750
Програміст PHP	41 250
Python-програміст	40 000
Front-end програміст	37 000
Програміст wordpress	35 875
Бізнес-аналітик	33 750
3D-візуалізатор, web-програміст	30 000
Адміністратор баз даних, менеджер проєктів, UI/UX-дизайнер	27 500
Тестувальник	27 250

*Сформовано автором на основі [10]

У червні 2023 року найбільший рівень заробітної плати серед фахівців категорії Middle та Senior спостерігався у програмістів Java, чия середня зарплата сягала 80 000 грн. Інші висококваліфіковані спеціалісти, такі як Full Stack та Javascript-програмісти, отримували помітно нижчу компенсацію — 53 540 грн та 53 250 грн відповідно. Зарплати Back-end та Android-програмістів також були високими,

але не перевищували 50 000 грн. Це свідчить про високий попит на розробників у цих технологіях та ключову роль, яку вони відіграють у ІТ-галузі.

Фахівці у більш спеціалізованих або менш популярних напрямках, таких як програмісти PHP, Python та Front-end, отримували меншу винагороду, від 41 250 грн до 37 000 грн. У той же час, зарплати бізнес-аналітиків,

3D-візуалізаторів, та тестувальників варіювалися в межах 27 250–33 750 грн, що підкреслює різницю у попиту та пропозиції на різні ІТ-посади. Адміністратори баз даних, менеджери проєктів та UI/UX-дизайнери знаходилися на нижчих

позиціях щодо рівня заробітної плати — в межах 27 500 грн.

Зростання рівня зарплат, порівнюючи з періодом до повномасштабного вторгнення, частково пов'язане зі зміною курсу долара, динамікою зростання заробітної плати (табл. 3.)

Таблиця 3.

Порівняння рівня заробітної плати, 2022-2023 рр.

Посада	Рівень заробітної плати, грн		Питома вага зростання заробітної плати, %
	Лютий, 2022р.	Червень, 2023р	
JavaScript-програміст	29 000	53 250	84
Java-програміст	46 750	80 000	71
програміст WordPress	23 825	35 875	51
тестувальник	18 800	27 250	45
3D-візуалізатор	21 500	30 000	40
Android-програміст	35 000	47 750	36
Web-програміст	22 500	30 000	33
інтернет-маркетолог	19 000	25 000	32
UI-дизайнер	21 000	27 500	31

*Сформовано автором на основі [10]

У період з лютого 2022 року до червня 2023 року спостерігалось значне зростання заробітних плат у ІТ-сфері. Найбільший приріст за цей час показали Java Script-програмісти, чия зарплата зросла на 84%, збільшившись з 29 000 грн до 53 250 грн. Java-програмісти також зазнали суттєвого зростання — на 71%, досягнувши рівня 80 000 грн. Програмісти Word Press отримали 51% приросту, що підняло їхню зарплату з 23 825 грн до 35 875 грн. Це свідчить про високий попит на веб-розробку та ключові технології у сфері ІТ.

Інші спеціалісти, такі як тестувальники, 3D-візуалізатори та Android-програмісти, також зазнали збільшення заробітної плати, але на менш значні відсотки: від 36% до 45%. Наприклад, зарплата тестувальників зросла на 45%, досягнувши 27 250 грн. Заробітні плати інтернет-маркетологів і UI-дизайнерів зросли на 31-32%, що демонструє стабільне, але менш стрімке зростання попиту на ці спеціальності в ІТ-галузі.

У загальній структурі експорту товарів та послуг ІТ-послуги склали 12,3%. Повномасштабне вторгнення

рф зупинило стрімкий ріст експорту

ІТ-послуг (рис. 1).

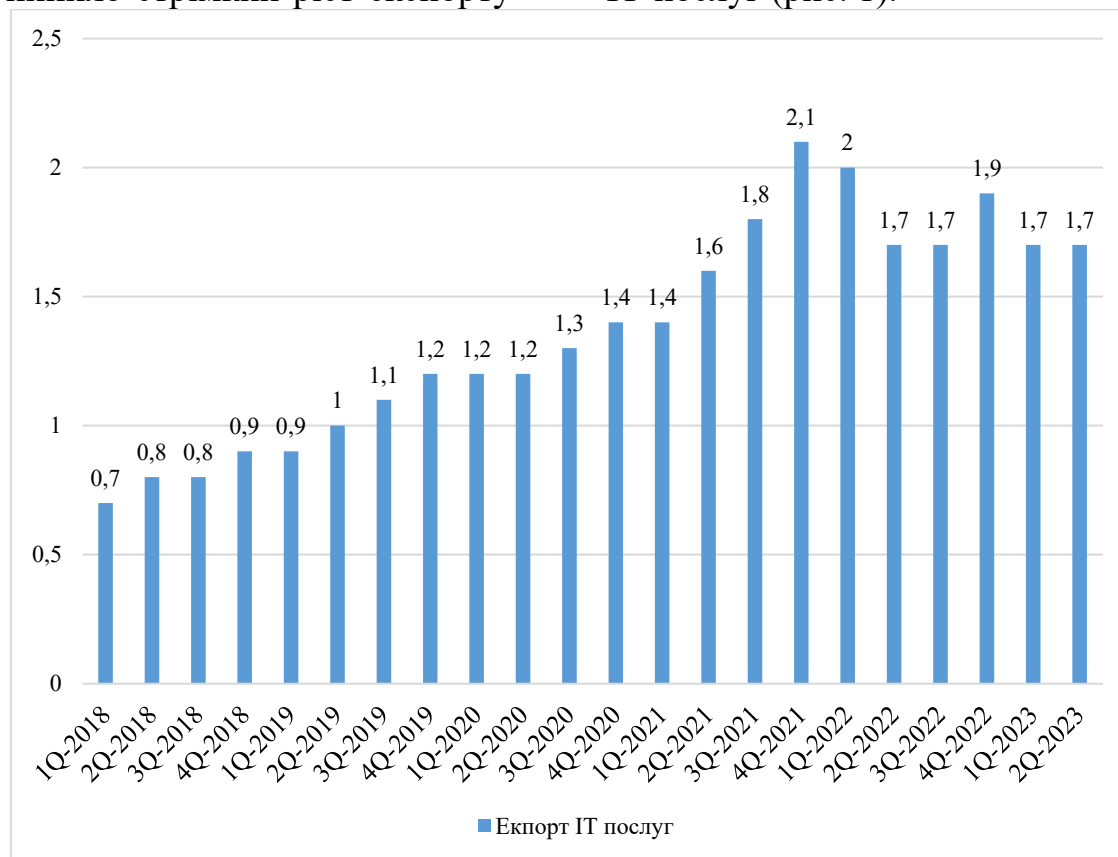

Рис. 1. Експорт ІТ-послуг України

*Джерело [14]

На основі наданих даних про експорт ІТ послуг з 2018 по 2023 рік можна зробити кілька важливих висновків, зокрема протягом періоду з 1 кварталу 2018 року до 4 кварталу 2021 року спостерігалось стабільне зростання експорту ІТ послуг. Експорт збільшився з 0,7 млрд до 2,1 млрд, що свідчить про стрімке зростання ІТ індустрії в Україні. Після піку у 4 кварталі 2021 року на рівні 2,1 млрд спостерігається зниження експорту ІТ послуг у 2022 році. Найбільше падіння зафіксовано

у 2 і 3 кварталах 2022 року до 1,7 млрд. Це може бути пов'язано з економічними та політичними факторами, такими як військові дії та перебої з електропостачанням. Протягом перших двох кварталів 2023 року обсяг експорту ІТ послуг стабілізувався на рівні 1,7 млрд. Це свідчить про певне відновлення та адаптацію ринку до нових умов.

Частка сектору в загальному експорті товарів та послуг України за 1,5 роки війни зросла з 8,8% до 13,4% (рис. 2).

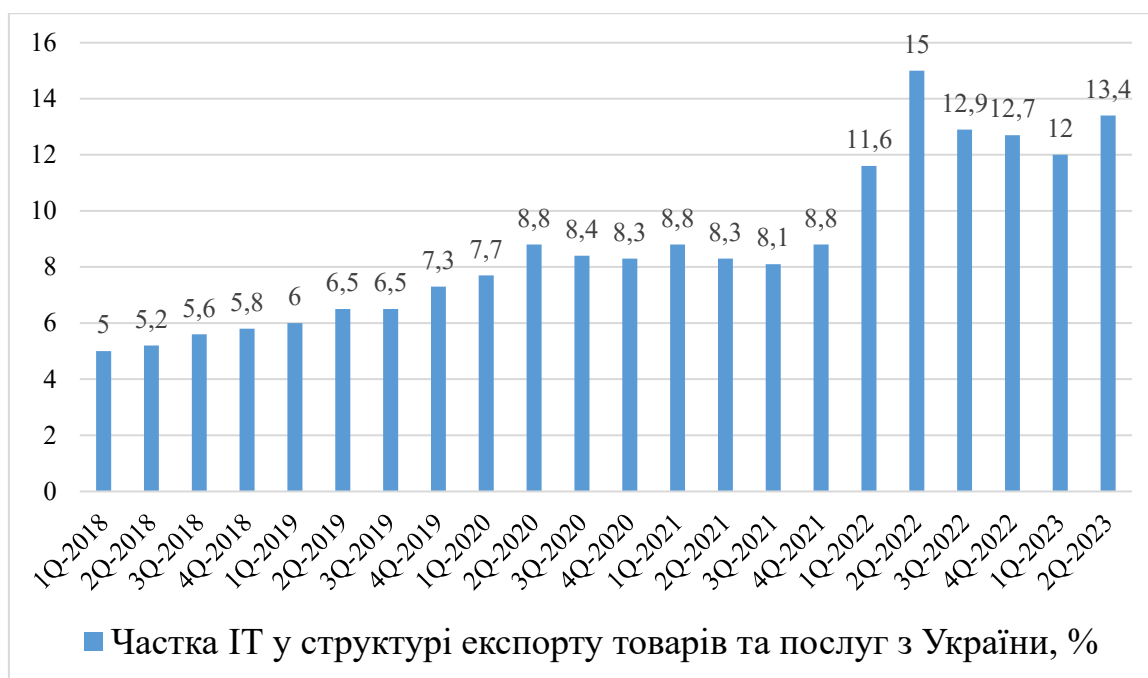

Рис. 2. Частка ІТ у структурі експорту товарів та послуг з України, %

*Джерело [14]

Рисунок демонструє стійкий ріст ІТ-сектора в експорті, починаючи з 5% у 1 кварталі 2018 року і досягнувши 13,4% у 2 кварталі 2023 року. Особливо це збільшення спостерігається в 1 кварталі 2022 року, коли доля ІТ різко знизилася з 8,8% до 11,6%, а потім до 15% у 2 кварталі 2022 року. Цей значний ріст ІТ-сектора в експорті вказує на стрімкий розвиток індустрії в Україні на фоні загальних економічних змін. На початку 2022 року доля ІТ в експорті стабілізувалася на рівні близько 13%, що свідчить про значимість цієї галузі для економіки країни. Дані підкреслюють важливість ІТ як ключового драйвера зростання експорту, особливо в умовах зовнішньоекономічних викликів.

Висновки.

Україна вже багато років посідає важливе місце на світовому ринку ІТ-послуг, демонструючи постійне зростання експорту технологічних продуктів та послуг. Станом на 2023 рік, ІТ-індустрія країни займає ключову позицію в економіці, забезпечуючи значний внесок у ВВП. Експорт ІТ-послуг показує стійкий розвиток, незважаючи на виклики, зумовлені війною та продовжує залучати іноземних інвесторів і компанії.

Перспективами подальших досліджень в даному напрямі є вивчення чинників зовнішнього та внутрішнього характеру впливу на ІТ сферу.

Список використаних джерел.

1 Бочко О.Ю., Когут В. Використання youtob short світовими ІТ компаніями для досягнення

маркетингових цілей. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2023. №10(111). С.60-67.

2 Гайворонська А., Заярнюк. О. Сучасний ІТ-Ринок України: аналіз статистики та перспективи. Збірник тез доповідей здобувачів вищої освіти LVII науково-технічної конференції, LIV науково-технічної конференції викладачів, аспірантів та співробітників «Наука в ЦНТУ: основні досягнення та перспективи розвитку» за підсумками проведення «Дня науки – 2023» 20 квітня 2023 року. Кропивницький: ЦНТУ, 2023. 238 с. С. 168-170.

3 Горпинченко О.В. SWOT-аналіз процесу трансформації професійного розвитку працівників в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6913>. (дата звернення: 12.04.2023).

4 Демешко О.Ю., Горпинченко О.В. Методи аналізу ринку та конкурентоспроможності продуктів в ІТ сфері. Сучасний стан економіки України: проблеми та перспективи розвитку : матеріали X Обласної наук.-практ. конф. учнів та здобув. вищої освіти, м. Кропивницький, 19 квіт. 2024 р. / Центральнoукр. нац. техн. ун-т; Кропивницький :ЦНТУ, 2024. 97 с., С.32-33.

5 До 2024 року 30% світових компаній будуть використовувати криптовалюту - прогноз. URL: <https://mind.ua/news/20234639-do-2024-roku-30-svitovih-kompanij-budut-vikoristovuvati-kriptovalyuti-prognoz> (дата звернення: 12.04.2023).

6 Жмурко Н. Аналіз ринку інформаційних технологій України. *Підприємництво та інновації*, 2020. №(11-2). С.91-97. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/11.33> (дата звернення: 12.04.2023).

7 Кознова О. Ринок праці в ІТ відновився на 57% - дослідження Work.ua URL: <https://biz.ligazakon.net/news/221699-rinok-prats-v-it-vdnovivsya-na-57---dosldzhennya-workua> (дата звернення: 12.04.2023).

8 Офіційний веб-портал Асоціації «ІТ Ukraine» URL: <https://itukraine.org.ua/> (дата звернення: 15.04.2023).

9 Результати національного дослідження ІТ-індустрії. URL: <https://itukraine.org.ua/results-of-anational-study-of-the-it-industry.html> (дата звернення: 16.04.2023).

10Топ некерівних посад в ІТ з найбільшою зарплатою URL: <https://news.finance.ua/ua/top-nekerivnyh-posad-v-it-z-naybil-shoyu-zarplatoyu> (дата звернення: 16.04.2023).

11Шайнога О. В., Костюк О. С. Інструменти маркетингових досліджень підприємств ІТ-ринку в розрізі промислового маркетингу. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*, 2024. №.40. С.89-97. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1063> (дата звернення: 17.04.2023).

12Work.ua URL: <https://www.work.ua> (дата звернення: 10.04.2023).

13Ринок праці в ІТ відновився на 57%, а конкуренція серед шукачів

б'є всі рекорди URL:
[https://www.work.ua/articles/analytics/
3149](https://www.work.ua/articles/analytics/3149) (дата звернення: 16.04.2023).

14Youcontrol URL:
[https://blog.youcontrol.market/rozvitok
-it-v-ukrayini-potochna-situatsiia-ta-
pierspektivi.](https://blog.youcontrol.market/rozvitok-it-v-ukrayini-potochna-situatsiia-ta-pierspektivi) (дата звернення:
10.02.2023).